

STRŽP

V+VI+VII+VIII+IX+X+XI+XII

Posamezna številka Din 2.—

List izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu

Naročnina letno 30 Din

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Miklošičeva 5

Uradne ure od 11—12 dop.

Ček. r. Straža, Ljublj. 16.790

Štev. 15.

Ljubljana, 15. maja 1936

Leto II.

Slovenski študent je spregovoril

Lista katoliških akademikov 344

Lista marksističnih in filomarksističnih 234

Lista nacionalnih in neorganiziranih 118

Občni zbor Akademске akcije za univerzitetno knjižnico je za nami. Katoliška, marksistična in nacionalistična skupina so mobilizirale svoje sile, pomerile so se v volivnem boju.

Na prvi pogled se bo morda kdo čudil, kako more priti do ostrih svetovnonazornih diferenciacij pri akciji za knjižnico in izpopolnitev univerze, ki je vendar v bistvu borba za klopi in institute; če je akademska mladina vsled nezadostnih dotacij in pomanjkanja prepotrebnih institutov najbolj prizadeta in zato sama aktivno posega v borbo za izpopolnitev univerze, ali ni enako prizadeta vsa kademska mladina brez ozira na idejno opredeljenost, se bo marsikdo vprašal.

Res, vsi smo enako prizadeti. Na idejno polje so zavedle to borbo druge okoliščine. Kdor pozna razmere na naši univerzi, mora priznati, da so si marksisti in skrajni levičarji z dobro preizkušeno taktiko neodvisne, strokovne firme znali vedno ustvarjati široko vplivno sfero; v strokovna in podobna skupna akademska društva so pošiljali zelo agilne, na videz neeksponirane in neopredeljene ljudi. Ti so — dobro pripravljeni — pod silhueto strokovnosti in stanovskih interesov kaj lahko ustvarjali ugodno javno mnenje in na rafiniran način pospravljali obilno politično žetev.

Tudi sedaj so se našli zagovorniki enotne liste. Katoliški akademiki smo že poznali učinkovito marksistično orožje, obstoječe v ribarjenju med neopredeljeno in nejasno gmoto. Pa ribe niso več grabile za strokovno in stanovsko pobarvane truke. Razbili smo »enotno fronto«, postavili smo lastno listo in s tem prisilili tudi nasprotnike — predvsem marksiste — da so morali stopiti v boj odkrito in vreči kolikortoliko odprte karte. Stanovsko geslo je še nekoliko šarilo na tehniki, ki jo že dokaj časa terorizirajo marksisti; tovariši tehniki bodo sčasoma lahko spoznali vrednost te stanovske krilatice.

Za zaupanje slovenskega študenta so se potegovale tri liste, odgovarjajoče trem svetovnonazorским strujam na univerzi: »slovenska lista« katoliških akademikov, »neodvisna lista« marksistov in »nacionalna lista« nacionalnih in neorganiziranih

akademikov. Slovenska lista je dobila 344, neodvisna 234, nacionalna pa 118 glasov. Slovenski študent se je skoraj z absolutno večino odločil za slovensko listo katoliških akademikov, dobro vedoč, komu naj zaupa vodstvo akademskega javnega življenja. Zdrav instinkt, globok verski in narodni čut ter tesna povezanost s slovenskim ljudstvom so mu narekovali, naj odkloni i zastopnike mednarodnega materialističnega marksizma i pristaše likvidatorjev slovenskega naroda.

Ozračje slovenskega akademskega javnega življenja se je po več letih zopet razčistilo. Volitve v Akademsko akcijo so pokazale, da si med akademsko mladino stojita nasproti dve radikalno frontalni skupini, ki prihajata v poštev za bodoče javno življenje ne samo na univerzi, ampak tudi izven nje, to sta katoliška in marksistična fronta. Te volitve so tudi potrdile našo staro konstatacijo, da je nekdanja tako mogočna napredno-liberalna skupina v idejnem razkroju, da jo — kolikor še deluje — družijo le tradicija in politična konjunktura, nima pa močne notranje gonilne sile, ki bi jo vzdrževala in opravičevala. Prej ali slej se bo morala nagniti na to ali ono stran, če se ne bo našla močna osebnost, ki bi jo morda potegnila v skrajni nacionalizem. Te volitve — bile so tajne — so nadalje pokazale, da more že nekam modno marksistično naraščanje med mladino zajeziti in prearasti le radikalno krščanski, radikalno socialni in globoko narodno zasidran ofenzivni pokret, kot ga vodi slovenska katoliška mladina. Odločnost, disciplina in marljiva delavnost slovenskih katoliških akademikov so se izkazale kot uspešno sredstvo za močno borbo. Mi bi želeli, naj bi tudi na jugu naše države spoznali, da je proti naraščajočemu marksizmu in komunizmu mogoče uspešno nastopiti le z močno idejo, z močnim idejnim kršč. pokretom.

Zopet pa moramo protestirati proti načinu, kako so bile izvedene volitve. Na vsak način je velikanska potrata časa, če mora 700 akademikov šest ur stati na dvorišču samo zato, da oddajo svoj glas in zvedo za volilni rezultat. Zahteva študentov je, naj bi bile take volitve celodnevne.

UNIVERZA doma

31. redni občni zbor Društva slušateljev juridične fakultete se je vršil v soboto, dne 9. maja 1936. Ker za ta občni zbor niso bile predvidene volitve, je bila udeležba občutno manjša kot običajno. Iz odborniških poročil je bilo razvidno, da je odbor zelo aktivno deloval in je svojo nalogo v precejšnji meri izpolnil. To se je jasno pokazalo, ko je odbor pod vtišom preostrega revizorskega poročila hotel podati demisijo, pa je članstvo enotno zahtevalo, naj svoje posle nadaljuje do jeseni. Iz odborniških poročil posnemamo, da je juridično društvo vodilo medstrokovne sestanke, priredilo en članski sestanek, knjižica je narastla za lepo število knjig (zlasti iz zapuščine dr. Tekavčiča). Tov. Mikuš je razmnožil 8 novih skript, društvo je ustanovilo podporni fond, kjer bodo dobili najrevnejši slušatelji juridične fakultete študijske knjige in skripta, sprejet je bil poslovnik društvenega razsodišča. Pri debati je več govornikov napadlo predsednika AZ (hoteli so bržčas izliti svoj gnev vsled poraza pri Akciji) češ da je Akademsko zveza s svojim nastopom pri g. rektorju preprečila ustanovitev reprezentance. Tov. Berkopec je na te očitke prebral dopis g. rektorja, ki ga je dal Akademski zvezi in se glasi: »Na vašo željo Vam rad potrjujem, da sta oba zastopnika, ki sta bila v tork dne 5. maja pri meni v zadevi nameravane ustanovitve reprezentance ljubljanskih akademikov, ugovarjala edinole proti načinu, kako se ta reprezentanca ustanavlja, t. j. proti temu, da so vzele stvar v roke izključno le strokovna akademska društva in da so bila pri tem popolnoma ob stran postavljena kulturna akademska društva. Oba zastopnika sta izrecno pripomnila, da si katoliško dijaštvo ljubljanske univerze reprezentance, za katero se trudi že nekaj let, slej ko prej najiskrenejše želi.« Rektor Samec. Danes ne smemo zakrivati oči pred dejstvom — je nadaljeval tov. Berkopec — da

vse naše javno življenje na univerzi (žalibog tudi izključno strokovno) v ozadju za kulisami vodijo kulturna društva. Zato Akademska zveza ne more dopustiti, da eksponenti raznih prevratnih skupin pri strokovnih društvih pod plaščem strokovnosti skušajo prodreti s svojimi izključno političnimi tendencami in morajo delegati kulturnih društev, ki nimajo glasovalne pravice, gledati, kako delegati strokovnih društev o važnih predlogih glasujejo. Reprerentanca je važna zadeva vseh akademikov, zato imajo vsi pravico sodelovati in odločati pri sestavi pravil za svojo reprerentančno organizacijo. Sedanji osnutek pravil je v nekaterih točkah nesprejemljiv (točka o volitvah). Tudi ni protest AZ povzročil, da senat ni potrdil pravil, ker bi univerzitetni senat tudi v primeru, če bi deputacije AZ ne bilo pri g. rektorju, osnutka za ta pravila ne potrdil. Na koncu je tov. Vida Bernotova zahtevala pojasnilo, kaj je z nekima protestnima resolucijama o slabem ravnanju s političnimi kaznjenci. O tem se je razvila živahna debata; znano je, da so dananjšji politični kaznjenci večinoma komunistični obsojenci in ne gre, da bi strokovno juridično društvo šlo preko strokovnega okvira in se vmešavalo v stvari izključno političnega značaja. Mi smo prvi, ki smo se in se bomo vedno odločno postavili v obrambo človeškega dostojanstva in to iskreno in v vsakem slučaju in ne samo takrat, kadar bi se kratile osebne pravice naših političnih in svetovnonazorskih prijateljev. Sedaj pa se nam čudno zdi, ko v raznih ilegalnih komunističnih letakih beremo pozive za masovne akcije, zbiranje podpisov in protestne resolucije proti nekemu maltretiranju komunističnih jetnikov itd. ter jih primerjamo s predloženimi resolucijami. Čudno se nam zdi posebno zato, ker nismo opazili protesta teh ljudi takrat, ko so se pri nas gazili zakoni, ko se je ponarajala večinska ljudska volja, izražena v volivnih rezultatih, ko je bilo toliko in toliko naših ljudi brez razloga kaznovanih in zaprtih, ko so bili naši voditelji protizakonito internirani, čudno se nam zdi nadalje, zakaj ti ljudje v imenu osnovnih človeških pravic nikdar ne protestirajo proti nečloveškemu mučenju, pretepanju in ubijanju tisočev ljudi v Sovjetiji, ki so zakrivali samo to, da niso hoteli brezpogojno služiti krvavi komunistični diktaturi. Tam je v resnici žival bolj zaščiten kakor človek.

Na obnem zboru sta bila tudi predsednik Društva slušača prava in predsednik Jugoslov. pravnikega kluba — oba iz Zagreba. Prišla sta v zadevi osnovanja Zveze juridičnih društev iz vseh univerz naše države, povabljen od našega juridičnega društva.

Ker okrog Velike noči zaradi znanih levičarskih izgredov na univerzi ni bilo predavanj, je delo po institutih in seminarjih v precejšnji meri zastalo. V maju bo poleg tega posebno na filozofski fakulteti še precej ekskurzij, tako da se bodo na koncu semestra poznale neprijetne posledice samolastnih počitnic. Tudi na drugih fakultetah je število seminarjskih vaj in referatov občutno skrajšano.

Novi časi so nas postavili pred nove probleme in nove vprašaje našega življenja. In zdi se, kakor da je v celem kompleksu problema modernega človeka, ki hira in boleha že skoraj na celem organizmu, — duši se v meglenem ozračju duhovnih zablod in duševne stiske, lačen in napol nag hodi mimo skladovnic kruha in obleke, pa nima zlatega ključa, da bi jih odprl, po vagonih in pod oboki mostov išče zavetja za noč itd. itd. — največji in najvažnejši problem, vprav vprašanje, kako v s e m omogočiti sredstva za najosnovnejše animalsko življenje. Primum vivere, najprej živeti in moči ohraniti telesno življenje, potem šele vse drugo, tega zahtevajo vedno večje množice.

Čas beži, dan se za dnem utrinja v nepovratno večnost, drug od drugega polnejši tožbe in stiske, kletve in molitve, prošnja in groženj in zahtev onih, ki jih je bogatin odrinil od bogato obložene mize. Pred vrata jih je lačne postavil in vpregel v voz. Nanj pa je sedel on, blaženi in blagrovani, pa zopet zavidani in prokleti svetnik-svetnik, brezosebni, a povsod sesajajoči in kri pijoči internacionalni kapitalist v skrivnostnih silhuetah, ki postavljajo kulise v javnem življenju, dajejo konferencam sijaj zaupanja, medsebojnega spoštovanja in volje do pametnega sodelovanja, toda vse to za ljudi, ki gledajo lepo igro in jih premaga blišč ponarejenega okrasja in odlična scenerija, da ne čutijo za kulisami vonja po nafti, da ne slišijo žvenketa denarja in ne slutijo, da vso to lutkovno igro vodi in usmerja kralj in absolutni vladar — Interes kapitala, Prvi in Zadnji smisel vsega, kar se velikega dogaja.

Človek pa ječi in gine in umira pod diktaturo svojega podložnika in služabnika — mrtve snovi!

To je greh današnje družbe, to je krivica, ki je proti vsem božjim in človeškim postavam, to je zločin, ki kliče po maščevanju.

Cerkev je čula obupen krik človeka, ki je iz človeka postal blago, sredstvo za izžemanje in objekt počasnega, a zato nič manj gotovega umora. Videla je zlo in spoznala krivico. Non licet! je po-

vedala svetu, toda njen glas je bil skoraj prazen zvok, ki se je v vsemirju razgubil. Še sinovi niso poslušali, kaj šele oni, ki jim je srce okamenelo pri štetju s krvjo oškropljenih zlatnikov.

Pred 45 leti je Leon XIII. izdal okrožnico Rerum novarum, okrožnico o delavskem vprašanju (de conditione opificum).

Pred 5 leti je Pij XI. izdal okrožnico Quadragesimo anno, okrožnico o obnovitvi socialnega reda po evangeljskih načelih (de ordine sociali restaurando et ad evangelicae legis normam perficiendo).

Mi pa? Študiramo, debatiramo, na sestankih rešujemo problem za problemom, tu in tam damo duška svojemu ogorčenju. A življenje teče dalje...

Nismo tega zapisali, kakor da bi omalovaževali to delo. Nikakor ne, saj more le študij in teoretično obvladavanje teh težkih vprašanj voditi k praktičnim uspehom. Toda vse to je premalo! Saj zla, ki ga danes trpimo, ni kriva tehnika, ne stroj, niti ne racionalizacija sama, vsega zla je kriv kapitalistični duh, ki ves ta gospodarski organizem vodi in upravlja. Vsega zla je kriv sistem in vzdušje, ki dopušča, da n. pr. gospod upravni svetnik X, ki ima v posesti velik del delnic finančnega koncerna Y, ki ima zopet svoj kapital naložen v podjetju Z, more zahtevati od vodje podjetja Z, da mu na njegov kapital plača recimo 15%. Gospod upravni svetnik X podjetje komaj po imenu pozna, o delu delavcev nima pojma, še manj o njihovem družinskem in splošnem socialnem položaju, toda on hoče, da se njegov kapital v podjetju Z obrestuje po 15%. Sic volo, sic iubeo! Delavec pa delaj neplačane nadure, zadovolji se z nižjo plačo, skratka molči in služi! Tega kapitalističnega duha je treba ubiti in postaviti človeka zopet na mesto, ki mu ga je odločil Stvarnik. Tega pa ne more storiti drug kot močan pokret, ki bo pod geslom »v boj za pravice človeka« zdužil vse sloje v boj proti vsem ideologijam in sistemom, ki so proti človekovi naravi ter obenem tudi proti volji božji, v boj za obnovljen družabni red po načelih, ki nam jih Cerkev podaja v socialnih okrožnicah.

Akcija za univerzitetno knjižnico

Na obnem zboru Akademske akcije za univerzitetno knjižnico v petek, dne 8. maja je bil izvoljen novi odbor s predsednikom tov. Verbicem. V odbor so prišli novi ljudje, ki bodo lahko s svežim elanom nadaljevali delo za uresničitev programa, katerega si je naložila akcija za biblioteko, razširjena v Akcijo za izpopolnitev univerze. Sicer smo mnenja, da je razširitev in izpopolnitev slovenske univerze v prvi vrsti naloga univerzitetne uprave in slovenske javnosti, vemo tudi, da naša univerzitetna uprava v danih možnostih to nalogo izpolnjuje, toda rebus sic stantibus, ko se tega dela aktivno in iniciativno udeležuje tudi akademska mladina in to celo v taki meri, da je postala Akcija torišče svetovnonazorskih in političnih bojov med posameznimi skupinami, kar Akciji gotovo ni v prid, naj ob nastopu nove faze tega dela nekoliko obširneje informiramo javnost o aktualnih problemih, tičočih se naše univerze.

Pred sedemnajstimi leti je bila ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani. Bil je to plod polstoletne borbe za naš najvišji znanstveni zavod, ki je viden izraz naše kulturne višine, naše narodne samobitnosti in narodne svobode. Naše znanstveno univerzitetno delo je rodilo že mnogo uspehov. Vendar pa spremlja to mlado univerzo neka negotovost, njena nepopolnost in nezadostno vzdrževanje ovirajo njen polpolni razmah. Zato se je pridružila delu za izboljšanje slovenske univerze, ki ga vodijo gg. profesorji, tudi akademska mladina in se je strnila v gori omenjeno Akcijo. Akademska akcija se pač ne more postaviti z velikim uspehi,

vsekakor pa je zainteresirala široke sloje za nevzdržne razmere, ki vladajo na univerzi in v bolnišnici.

Slovenska univerza še danes nima lastnega splotja. Vedno smo še najemniki. Treba bo poiskati primeren prostor in izdelati konkretne načrte za novo centralno univerzitetno poslopje. Še prej pa moramo zaeliti rane, ki nas najbolj skelijo, dokončati moramo borbo za končno postavitev knjižnice, poskrbeti za nabavo novih knjig za knjižnico, postaviti moramo hidrotehnični, kemični in anatomski institut.

Knjižnica. Denar za knjižnico je definitivno dobljen. Koncec februarja je sklenila država posojilo z Državno hipotekarno banko; pred Veliko nočjo se je izvršila licitacija, a je bila kasneje razveljavljena, ker so bili licitanti domenjeni in je bil težko oškodovan državni denar. G. prof. Plečnik je tudi nekoliko spremenil načrte (spremeni se stopnišče, čitalnica se dvigne na ostali nivo in še nekaj drugih sprememb). Toda te spremembe nikakor ne smejo zavleči gradnje knjižnice, ki se letos na vsak način mora začeti. Vsi Slovenci že z veliko nestrpnostjo gledajo na zadevo univerzitetne knjižnice, da bi s tem dobila naša univerza prvi k a m e n. Belgrad in Zagreb zidata palače, mi pa nimamo niti ene univerzitetne stavbe.

Ko bo dovršeno delo za knjižnico, moramo začeti akcijo za nabavo knjig. V ta namen mora univerza doseči, da se sedanja državna studijska biblioteka z uredbo spremeni v univerzitetno in narodno biblioteko. To pa ne bo dovolj. Biblioteko

moramo opremiti z najnujnejšimi strokovnimi knjigami, ki so potrebne za znanstveno delovanje.

Anatomska predavalnica. Oprema za anatomsko predavalnico stane okrog 140.000 Din in je ta vsota že bila sprejeta v državni proračun. Pri zadnji redakciji drž. proračuna je ta postavka izpadla. Če nočemo čakati na prihodnji proračun, moramo dobiti to postavko iz izrednih kreditov. Kakor je izjavil g. finančni minister delegatoma AZ, bi bilo to možno.

Hidrotehnični inštitut. Hidrotehnični inštitut je za naše narodno gospodarstvo in naša regulacijska dela posebne važnosti. Sedaj se vršijo pri nas vsa regulacijska dela na podlagi teoretičnega znanja, ne pa na podlagi praktičnih izkušenj. Taka dela so slaba in država je oškodovana za milijone. Ker v Belgradu že obstoji hidrotehnični inštitut, se lahko zgodi, da izide zakon o vodnih zgradbah, ki bo predpisoval obligatorne ekspertize v vodnih strokah. Če ne bomo imeli hidrotehničnega inštituta, bomo morali za vsako vodno zgradbo (n. pr. mlin) klicati inženirja z juga. Z gradnjo

hidrotehničnega inštituta moramo hiteti. Sedaj je zasilno zgrajen v garaži na Cesti dveh cesarjev provizorij s koritom, manjkajo pa še stroji. Vse je prikrojeno tako, da se lahko prenese v nov inštitut.

V teku je še akcija za kemični inštitut, ki se sedaj nahaja v gimnazijskih kletih poleg univerze. Ker pa letos ni bilo mogoče dobiti potrebnih kreditov, moramo zagotoviti gradnjo kemičnega inštituta vsaj za drugo leto.

Akadska akcija sodeluje z novoustanovljeno Akcijo za razširitev ljubljanske bolnišnice in ji je odstopila avtorske pravice za brošuro »Ljubljanska bolnišnica«, ki jo je izdala o Božiču. Akadska akcija se nadalje briga za usodo našim akademikom namenjenih štipendij, ki jih sedaj ne morejo uživati, to so Knafljeva, Mundova in Šveglava ustanova.

To so najbližje naloge, pred katere je postavljen novi odbor. S pametno in dostojno, toda odločno borbo v soglasju z gg. profesorji in univerzitetno upravo ter oprt na podporo slovenske javnosti bo gotovo žel lepe uspehe.

Odpri oko, napni uho, položi na srce roko!

(Vtisi z občnega zbora Akcije za izpopolnitev univerze.)

Uvod.

Po kratkem pomišljanju, ali naj katoliški akademiki nastopimo pri volitvah za Akcijo v kompromisu z nacionalno omladino, »jezičkom na tehtnici« dveh glavnih svetovnonazornih skupin na naši univerzi, je odločno zmagalo načelo, da se nam ni treba z nikomer vezati, kajti nas samih je dovolj za samostojen nastop. Tudi iz čisto psiholoških pogledov je kompromis v takem primeru hud moralen minus, ker se vsaka skupina zanaša na svojo zaveznico in to lahko mnogokrat privede do razočaranja.

Pred začetkom.

Vse tri skupine, katoliška, nacionalna in marksistična, so izdale letake in pozivale slušatelje, naj glasujejo za prvo ali drugo ali tretjo listo. Mimogrede bodi povedano, da je bilo letakov nacionalne omladine kot listja, kar morda ni bilo brez posledice za izid. Agitacija je bila na levici in desnici prvovrstna, v centru pa izredno slaba. Žal število letakov ni odločalo pri glasovanju.

Prve napovedi.

Če bi človek primerjal obe stezi, ki vodita v avlo, bi moral brezpogojno priznati, da (s Kongresnega trga gledano) leva steza močno prevladuje. Tam smo stali skoraj izključno pristaši slovenske liste katoliških akademikov. Kar je bilo drugih, so stali ob vhodu na univerzitetni prostor in delili letake, ki so se zavzemali za nepolitično, strokovno listo. To so namreč neke vrste opozicija.

Dvorišče.

Ker se je nekoč, menda je bilo pri zadnjem občnem zboru Akcije pred božičem, v zbornici ozračje ob koncu tako zelektriziralo, da niso več zadostovale ne besede, ne psovke, ne žvižgi, ne skupinski vzkliki, marveč so pričeli igrati vlogo stoli in so se tudi tla dvignila do lepo prevlečenih klopi in zelenih miz, smo šli po višji odredbi na dvorišče in kmalu zasedli oziroma »zastali« ves prostor.

Otvoritev.

Vsaka skupina je bila na svojem mestu. Ura je kazala tri četrt na štiri in v tistem času nekako je občni zbor otvoril in pozdravil tovariše tovariš predsednik Evgenij Ravnihar. Polagoma pa so svetlo majsko sonce zastrli težki oblaki in na dvorišču se je pomračilo.

Dežniki.

Začel je pršiti droben dež. Padal je lahno, kakor navadno na Vernih duš dan, toda toliko, da smo odprli dežnike. Predsednik je bral poročilo. Toda kaj je bral, ogromna večina ni slišala. Vsak je imel pač pod dežnikom družčino. Tudi po vseh akustičnih zakonih bi se ne slišalo mnogo, ker je bilo branje pretiho. Zato tudi ni znano, ali je tovariš predsednik kaj napadal in koga je napadal. Njegov desni asistent je sicer nekajkrat vstal in zaklical, da je poslušanje poročila dolžnost slehernega izmed prisotnih, toda tudi to ni zaleglo.

Absolutorij.

Iz povedanega je jasno, da o poročilu ni bilo debate. Ko sta revizorja pohvalila odbor in predlagala razrešnico, je bilo vse soglasno sprejeto, čeprav ni nobeden ploskal. Ljubilo se je komu!

Kandidatne liste.

Predsednik je prebral kandidatne liste menda v temle redu: Slovenska lista katoliških akademikov. Nosilec tov. Verbič Pavle.

Neodvisna lista. Nosilec tov. Fakin.

Lista jugoslov. nacionalne omladine. Nosilec tov. Kutin.

Povedal je še, da se bodo vršile volitve tajno in sicer z listki.

Žara.

Odnekod so prinesli potrebno mizo, kjer naj vsak napiše ime nosilca na listek in ga naj vrže v žaro. Žara pa je bil čisto navaden zaboj in ko so dali polomljeni stvari tako slovesno ime, so bolj estetični izmed mase čisto upravičeno godrnjali zoper zlorabo imena.

Volitve.

Predsednik je klical člane iz seznama po abecednem redu, a brez ozira na študij. Tako so bili seveda najboljši oni pri A in tako dalje. Ob žari so budno pazili trije skrutinatorji in eden izmed njih je skušal zlasti pri nežnih bitjih celo z neke vrste hipnozo doseči čim več glasov za svojo skupino.

Obrazi.

Kdor je tako stal in gledal volivce, se je tu in tam spomnil, da prav za prav že pozna tega in onega. Pozna namreč od marčnih »borb za strokovne interese«. Skupina na levici je bila mirna in tiha kot najbrž še nikdar. Sploh je potek obč-

Počitnice se naglo bližajo. Potovali bomo, ker se nam hoče zdravja, telesnega in duševnega. Kot članom Počitniške zveze (ali v lepi slovenščini: ferijalnega saveza) nam je potovanje omogočeno. Opozarjamo vse tovariše in tovarišice, ki se še niso vpisali, da to store in se okoristijo z ugodnostmi, ki jih nudi počitniška zveza.

Na naši univerzi se ustanavlja akademski odsek Slovenskega planinskega društva. Opažati je precejšnje zanimanje. Menda se bodo osnovali tudi različni odseki (plezalni, fotoamaterski itd.). V naravo, v planine! Spoznavajmo veličino božjo, lepoto — odsev najvišje lepote! Ne bodimo samo člani po imenu, ampak pravi planinci! Ne športajši ali rekorderji ali lagodni postopači, ampak pravi planinci, ki dožive vrhove sten, sonce in vse kar je tam zgoraj in česar nam tu v dolini, med pustimi stenami tako zelo manjka.

Akadska zveza je za peto obletnico izdaje Pijeve socialne okrožnice Quadragesimo anno priredila društveni sestanek. G. urednik dr. Ahčin je predaval o okrožnici, poudaril njen avtoritativni značaj, govoril o nekaterih najvažnejših nekoč tudi med katoličani spornih točkah, ki so še danes aktualne: o delu in kapitalu, o krščanskem socializmu. Poudaril je tudi, da nam je Pij XI. z idejo korporacijskega družabnega reda dal znani katoliški socialni program, ki ne bo samo teoretiziranje, ampak je zmogel prirediti nase tudi mase.

drugod

Demonstracije slovaških akademikov v Bratislavi. Judovsko vprašanje je na Slovaškem dokaj košljivo. Ze za starega ogrskega režima so bile nekatere odličnejše službe pridržane izključno Judom, tako da je slovaški kmet odvetnika ali zdravnika istovetil z Judom. Ni čudno po tem takem, da jih nova generacija na vseučilišču ne gleda prijazno. Zadnji čas pa, ko je postal dotok Judov iz Nemčije in Poljske večji, so se razmere na univerzi silno poostrele. Židovski akademiki so začeli nastopati proti katoliškim zelo brezobzirno. Za izbruh je bilo vse pripravljeno, treba je bilo le iskre. Tudi ta je padla o priliki predvajanja židovsko marksističnega tendencioznega filma »Golem«. Film je poln jedkega strupa proti krščanstvu in močno pornografičen. Ogorčenost proti filmu se je še povečala, ko so ga predvajali kot nalašč ob priliki proslave stoletnice velikega Slovaka Štura. Tako so z gnusnim filmom hoteli spačiti zgodovinski pomen važnega dogodka. Film je bil prepovedan v več državah. Di-jaki pa so nekaj slutili, zato so se ob premieri zbrali v velikem številu k predstavi. Ze po par metrih so se dvignili ogorčeni protesti in začele so frčati smrdljive kroglice. Nastopila je policija. Odpeljali so 26 dijakov, toda predstava je bila onemogočena. Demonstrantje so šli na ulice in zahtevali, da se »Golem« vzame s programa. Pred Šturovo spominsko ploščo se je zbralo kakih 500 akademikov ter so manifestirali za krščanske in slovaške ideale. Drugi dan je ostal »Golem« še na programu, zato so zadobile demonstracije še večji obseg. Nastopila je oborožena policija na konjih. Toda krepki fantje,

svesti si svojih pravic, se niso umaknili. Komunisti, ki itak najraje ribarijo v kalnih vodah, so se združili z Judi. Prišlo je do ogorčenih spopadov, ki so jih izzvali komunisti in Judje. Slovaške dijake so odvažali na »Zelenem Antonu« na policijski komisarijat. Kjer koli se je po poti pojavil avtobus, je slovaško občinstvo gromko pozdravljalo svoje vrle fante akademike. Ko so jih izpustili, je bila prva njih pot pred kino, kjer so spet energično zahtevali, da se mora takoj odstraniti reklama za »Golem«. Takim nastopom se niso mogli več braniti in »Golem« je šel s programa. Toda nemirov še ni bilo kraja, kajti komunisti skupaj z Judi so napadli katoliški internat »Svoradov« in uredništvo »Slovaka«, pa so bili z lahkoto odbiti. Demonstracije so obrodile sadove. Slovaški akademiki so se izkazali kot neustrašeni borci za vero in narod ter so se njih vrste še bolj strnile. Mnogim so se odprle oči in komunisti so pokazali svojo rdečo barvo in so prišli iz zakotja na dan, da jih je vsak spoznal. Potegnili so z brezdomci Judi, sami breznarodni rdečkarji s komunističnim orožjem: z bokserji in noži!

Katoliška univerza v Parizu (21, rue d'Arras, Paris, VIe) se pripravlja pod rektorjem kardinalom Baudrillartom (član francoske akademije), da obnovi stolice za pravo in prirodoslovne vede. Te stolice ji je odvzela država. Obstojijo pa na njej stolice za teologijo, filozofijo, cerkveno pravo ter posebne stolice za specializacijo v gospodarstvu in trgovini, institut za orientalske jezike ter institut za socialne vede.

Katoliška univerza v Nijmegen (Nizozemska) ima pravico do državnih diplom in doktorskih diplom iz teoloških, filozofskih in juridičnih ved. Tem fakultetam je priključena cela vrsta institutov.

Socialna aktivnost mehiških akademikov. Mehiški katoliški akademiki imajo v času, ko rdeči državni gospodarji kruto preganjajo Cerkev in absolutno prepovedujejo vsako javno in privatno versko vzgojo, zelo veliko poslanstvo. Združeni so v »Union Nacional de Estudiantes Católicos«. Poleg velikega socialnega dela, ki ga vrši 90% članstva te trdno povezane (po državnih zakonih protizakonite) organizacije, nudijo na tajnem osnovni verski pouk zapuščenim delavskim otrokom, delujejo v večjih delavskih okrožjih, mladi medicinci nudijo bolnim revnim delavcem brezplačne medicinske nasvete, mladi juristi pa brezplačne pravne nasvete. Povezanost med to mladino in delavstvom je zelo tesna.

SREDNJA ŠOLA

Prav lepo prosimo naše poverjenike na srednjih šolah, da poberejo pri svojih tovariših naročnino za »Stražo« in nam jo pošljejo. Uprava »Straže« v viharju.

Tovariši srednješolci. Šolsko leto se bliža koncu. Treba bo napraviti letni pregled in položiti obračun o letošnjem delovanju. Zato pregledajte, v čem je bilo letos vaše glavno izvenšolsko delo, katerega ste kot katoliški dijaki dolžni vršiti, kakšna predavanja in referate ste imeli, kakšne proslave, kaj

nega zbora pokazal, da se znamo obvladati in da zaslužimo prihodnjic zopet zbornico.

Praznina.

Odkrito rečeno — volitve so šle počasi od rok in bila je kmalu na dvorišču dolgočasna praznina. Praznina pa se je javljala tudi v želodcih. S tem združena slabost je imela za posledico utrujenost in tako so nekateri pričeli odhajati k večerji. Saj je bilo že šest, pol sedmih in na dvorišču se je počasi zgrinjal mrak.

Slovenska vas.

Fantje na desnici, ki jim je dano gladko grlo, so stopili v krog, intonirali pesem Lepših fantov na svetu ni, kot so dolenjski furmani. Slišale so se še druge popevke, vse pristno narodne, in človek, ki je rano mladost preživel v domači vasi, je dobil vtis, da poslušaja kmečke fante, ki dajejo duška svojim čuvstvom. Predsednikov glas je postal hripav — in že zdaj, ko so šele pri črki M.

Matjaževa vojska.

Fantje in dekleta na levici pa so stali mirno, skoraj negibno, v nekem slovesnem pričakovanju. Kakšno pričakovanje je to bilo, bi bilo težko reči, če se ne bi kdaj eden ali drugi izmed njih dvignil po stopnicah do okna in zviška pogledal na dvorišče, prišel nazaj in siknil: »Hudiča, vse je črno!« Po vsakem takem sporočilu so postali obrazi še bolj kameniti — prisproda Matjaževe vojske.

Absolutna večina?

Disciplina na naši strani je bila skoraj brezhibna. O zmagi ni bilo več nobenega dvoma. Največji optimisti niso pričakovali tega. V zanosu je nekdo preračunal, da bomo morda dosegli absolutno večino. Toda taka misel je bila skoraj nesprodbna spričo dejstva, da smo še dopoldne ugi-

bali, ali bomo dobili relativno večino. Kljub vsemu pa je optimizem naraščal in Pavletu, ki je pel v krogu, smo svetovali, naj se hrani za uvodni nagovor.

Štetje.

O pol osmih so opravili vsi svojo dolžnost in tedaj so žaro skrbno prenesli v lokal Univerzitetnega zdravstvenega fonda. Edino okno so kmalu zakrili zvedavi obrazi in skušali iz fiziognomije skrutinatorjev za šipami spoznati, kakšen je položaj.

Izid.

O pol desetih, ko so se naši večinoma že povrnilo od večerje, je stopil na okno neki naš fant in zaklical:

»Slovenska lista katoliških akademikov tri štiri in štirideset glasov.«

Ploskanja in vzklikov ni hotelo biti konca.

»Neodvisna lista dve sto štiri in trideset glasov.«

Volili so jo večinoma marksistični tovariši.

»Nacionalni akademiki sto osemnajst glasov.«

Tako se je odrezal »jeziček na tehtnici«.

Do absolutne večine nam je torej manjkalo osem oziroma devet glasov.

★

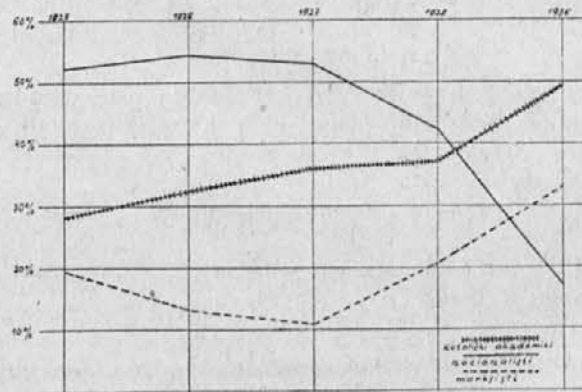
Zdaj nas čaka delo. In prav nič ne dvomimo, da bo naš Pavle storil čim več. To bo v korist slovenski univerzi in s tem slovenskemu narodu. Česa vsega nam je treba, ni treba znova naštevati. Tudi bi ne prišli kmalu do konca.

Še to; če pojde po sreči, se zna zgoditi, da bodo vtisi s prihodnjega občnega zbora še mnogo lepši.

Naša zmaga je samo prehodnega pomena, samo znak, da napredujemo, zato ne smemo obstati, češ živijo mi. Treba je iti dalje.

Načelnost, disciplina, požrtvovalnost z božjo pomočjo dosežejo vse.

Statistični podatki o volitvah na naši univerzi

Ko so si leta 1925 slušatelji ljubljanske univerze ustanovili svojo prvo reprezentanco »Svet slušateljev ljubljanske univerze«, je bilo prvič, da so si ob volitvah v to reprezentanco stale nasproti vse tri ostro si nasprotujoče kulturne skupine slovenskih akademikov. Prvič so si merili svoje moči katoliški, liberalni in marksistični akademiki. Volitve v novo reprezentanco so bile tajne, z listki, po d'Hondtovem sistemu. Vršile so se ves dan. Dan pred volitvami se je vršila skupščina reprezentance. Za prve volitve so bile vložene tri liste, in sicer: lista delovne omladine, na kateri so bila združena akademska društva Jadran, Triglav, Slovenski Jug in zloglasna Akademska Orjuna; druga je bila lista katoliških akademikov, članov Danice, Zarje, Borbe in Cirilskega društva. Združeni marksisti so že tedaj nastopili z »neodvisno listo«. Vsega je glasovalo 887 volivnih upravičencev. Lista delovne omladine (liberalni akademiki) je dobila 463 glasov, t. j. 52.2% vseh oddanih glasov. Ka-

toliški akademiki so dobili 250 glasov, kar je 28.1% vseh oddanih glasov, marksisti pa 176 glasov ali 19.6%. Pri volitvah naslednje leto (1926) so se liberalci ločili na dve skupini, ker je Triglav postavil svojo listo. Marksisti, katerim se je tokrat pridružil agrarni klub Njiva so postavili »listo svobodnih akademikov«. Napredni akademiki so dobili na obeh listah 458 glasov (54.3% vseh oddanih glasov). Katoliški akademiki so dobili 273 glasov (32.3%), v primeri s prejšnjim letom so napredovali za 4.1%. Marksisti so znatno nazadovali, dobili so le 113 glasov (13.4%). Tudi leta 1927 so liberalni akademiki nastopili deljeni. Skupaj so dobili 464 od 876 oddanih glasov, t. j. 53%. Katoliški akademiki, ki so tokrat že drugič nastopili s »Slovensko listo«, beležijo ponoven lep napredek. Dobili so 316 glasov ali 36%. Marksisti so zopet nazadovali na 11%, kar da 96 glasov. — Leta 1928 pa se dosedaj kolikor toliko uravnotežena pozicija prevladujoče skupine začne majati. To so še pravočasno spoznali napredni oziroma nacionalistični tovariši sami in se zopet — tokrat iz strahu pred morebitno zmago katoliških akademikov — združili, toda komaj so še obdržali relativno večino. Številka 389 pravi, da so padli za več kot za 70 glasov, beležijo le še 42.3% vseh oddanih glasov. Na »Slovenski listi« zbrani katoliški akademiki so zopet lepo napredovali, zbrali so 340 glasov (37%), torej jim je manjkalo le 50 glasov do zmage. Levičarsko usmerjeni akademiki so se delili na dve listi (lista svobodnih akademikov in stanovska lista delovne omladine) in skupaj dosegli 190 glasov (20.7%), kar znači precejšen napredek, ki pa gre očitno na račun

»naprednih«. — Leta 1929 so se volitve sicer vršile, izgubile pa so ves svoj pomen, ker so se katoliški akademiki od njih abstinirali zaradi sramotilnih medklicev od strani nacionalističnih akademikov na skupščini »Sveta« na dan pred volitvami. Danes, ko ta dogodek spada že v zgodovino, lahko ugotovimo, da so naši tovariši pred nami naredili s to svojo gesto veliko taktično napako. Če bi šli na volitve, bi jim bila zmaga takrat zagotovljena. Tako pa smo katoliški akademiki šele letos na slovenski univerzi zavzeli oni položaj, ki nam edinim pripada. Z reorganizacijo reprezentance, ki se je leta 1930 postavila na strokovno bazo (kar pa je bilo po poznejših izkustvih sodeč zelo ponesrečeno), se je spremenil tudi volivni sistem. Volitve niso bile več enotne in neposredne, ampak posredne in to po strokovnih društvih. Dejansko pa do volitev nove reprezentance sploh ni prišlo, ker je bila na posameznih fakultetah vložena samo po ena lista tako zvane »Slovenske fronte«, ki se je osnovala zaradi enotne, skupne borbe slovenskih akademikov proti tedanjemu diktatorskemu režimu. Ko pa je leta 1933 nova reprezentanca oblastno razpuščena, pa se volitve,

katerih bi se mogli udeležiti vsi slušatelji, sploh niso več vršile. Šele letos so se vse tri kulturne skupine ob priliki volitev v Akademsko akcijo za izpopolnitev univerze zopet pomerile. Ugotoviti pa moramo, da se te volitve niso vršile celodnevno, kakor so to predlagali katoliški akademiki, ampak so se izvedle na nadaljevanju občnega zbora Akcije. Volivna udeležba pa dokazuje, kako velikega pomena so bile te volitve. Glasovalo je vsega 696 »Slovensko listo« katoliških akademikov 344 (49.6 odstotkov), za marksistično »neodvisno listo« 234 volivcev (33.4%), za v prejšnjih letih nepremagljivo »nacionalistično listo« pa s je upalo oddati svoje glasove 118 (piši sto osemnajst) akademikov ali 17%.

Tako krasne zmage katoliških akademikov niti največji optimisti niso pričakovali. Ni to napredek, ki bi šel na račun nazadovanja drugih skupin, je to uspeh, ki mu je izvor iskati edinole v lastni notranji moči. — Za navidez precejšen napredek marksistov pa moramo iskati vsporednico na drugi strani, in to smo tudi našli — ta vsporednica je — številka 118!

ste študirali, koliko prijateljev ste pridobili, kje ste naleteli na težave, kdo vam je pomagal in vas vodil, kako so delovali vaši nasprotniki in sovražniki, kdo so in koliko jih je, kakšno je bilo vaše notranje versko življenje, kako ste napredovali v študiju verskih, socialnih, gospodarskih kulturnih in narodnostnih vprašanj, kje ste imeli posebne uspehe, kaj ste opustili in zamudili itd. Poročajte o tem »Straži«, da vaše delo in vaši uspehi navdušijo tudi druge. Pomislite, kaj vam še manjka, kje je potrebno izboljšanje. Iz tega boste spoznali, kam morate usmeriti svoje glavno delo za bodoče. Poskusite si sestaviti delovni program in poročajte o njem.

Iz Ptuj. »Koroški teden«, ki se je vršil v mesecu februarju, je z velikim uspehom (vsaj za Ptuj!) za nami! Glavni namen, da zainteresiramo za to pereče vprašanje vse srednješolce in da dobimo nekaj slovenskih knjig za Koroško, je izpolnjen in smo ga dosegli. — Tovariši so razložili vse pereče probleme Koroške in njeno zgodovino, kakor tudi sedanjí položaj v štirih predavanjih, od katerih so eno spremljale prav dobro izbrane slike. Nabrali smo okoli 500 knjig, ki so jih po večini znosili skupaj dijaki sami. Vsem na tem mestu iskrena hvala! — Knjige bomo v najkrajšem času odposlali na Koroško. — Na Marijin praznik v mesecu marcu je bil v kapeli ptujske hiralnice slovesen sprejem v Marijino kongregacijo. Nebeška Mati je postala vodnica in kraljica štiridesetim novosprejetim bratom in sestram. Tako so se naše vrste znova močno okrepile in pojačile z vnetimi stražarji Kristusove in Marijine časti. Šola, ki se bliža koncu, nas precej zadržuje pri delu, a popustili ne bomo nič, ker ne smemo! — Bog živi!

Vprašanje akademske reprezentance

Ko so v teku priprave za reprezentanco, naj poudarimo nekatere načelne misli, preko katerih ne more nihče, če hoče, da bo reprezentanca zmožna svobodnega akademskega življenja.

Akademska reprezentanca je tolike principieline važnosti, da spada odločanje o nje namenu in ustroju pač neposredno v kompetenco tistih organizacij, ki dejansko predstavljajo akademsko mladino. In to so edino kulturna društva. Če hočemo biti odkriti, preko tega dejstva ne moremo. Dokaz za to so vsi nastopi, zborovanja in volitve na univerzi. Ustroj strok. društev je že bistveno drugačen in zato strokovna društva že po svojem bistvu niso poklicana za vodstvo akademskega javnega življenja, ker predstavljajo akademike v ozkem odseku njih strokovne opredelitve. Pa tudi v okviru strokovnih društev samih ob vsakem nekoliko širšem vprašanju nujno prihajajo do vidnega izraza kulturne smeri članstva. Je pač današnji položaj tak, da se človek vedno bolj opredeljuje po kulturnih svetovnonazorskih vidikih.

To so pravilno razumeli organizatorji prve reprezentance na naši univerzi — Sveta slušateljev. Takrat so kulturna društva sestavila pripravljalni odbor in pripravila vse potrebno za ustanovitev reprezentance. Pa tudi potem, ko Sveta ni več bilo, ko je nesmiselna in nemogoča uredba o

dijaških združenjih nasilno prenesla težišče iz kulturnih na tako imenovana strokovna društva, še potem in prav do danes smo volili po kulturnih in ne po kakih strokovnih listah.

Zato je treba zapustiti to nezdravo in neodkrito težišče akademskega javnega življenja, ustvarjeno v preteklih letih slabega spomina in se vrniti na naravno osnovo odkrite kulturne opredelitve. Potem bo v akademske ustanove zopet vrnjena odkritost in odgovornost, kar zadnja leta najbolj pogrešamo. Ne more nositi odgovornosti brezizrazni medstrokovni forum, ko pa so študentje dejanski kulturno opredeljeni in vezani na stvarno disciplino kulturnih organizacij. Pridobila pa bodo s tem na svojem ugledu, delavnosti in pomembnosti strokovna društva, ker se bodo vrnila na teren, ki jim pripada: skrb za strokovne knjižnice, ekskurzije, študijske pripomočke itd. Stanovska in reprezentančna vprašanja pa po svojem bistvu zadevajo v kulturno območje in spadajo zato v vplivno območje kulturnih grupacij, ki bodo v okviru reprezentančne organizacije ustvarile odkrito torišče fair tekmovanja in ob volitvah izražene svobodne akademske volje tvorile pravo, resnično in odgovorno predstavništvo akademske mladine na ljubljanski univerzi.

KNJIGE

Dr. A. Gosar, **Kolektivizem**. Družba sv. Mohorja je začela z novo knjižnico »Sodobnih vprašanj«. Kot prvi zvezek so izšla predavanja prof. dr. A. Gosarja, ki jih je letos imel v okrilju SKAS-a. Vprašanje kolektivizma je res sodobno vprašanje, saj čutimo, da se dan za dnem bolj podružablamo prav vsi, čeprav smo daleč od tega, da bi prisegali na komunistični evangelij kolektivizma. Pisatelj ugotavlja, da niha življenje med kolektivizmom in individualizmom, med dvema skrajnostima, ki pa eksistirata dosledno le v teoriji, ker ju življenje pač ne prenese. Današnje življenje tirajo v kolektivizem način gospodarstva, marksistični nauk poudarja kolektivizacijo, univerzalistično pojmovanje družbe vodi nujno v kolektivizem in je rodil zamisel totalitarne države. Toda, kakor je dejstvo, da je skrajni individualizem v današnji dobi nezmožen sistem, prav tako pa je dejstvo, ki ga je potrdila že tudi izkušnja, da skrajni kolektivizem ne more voditi do boljše ureditve družbe. Rešitev vidi g. prof. dr. Gosar nujno le nekeje v sredi med obema skrajnostima« (89). Opravičeno se nam zdi, da se avtor brani očitka kompromisarstva. Kajti rešitev, ki upošteva upravičene zahteve i posameznika i družbe ni kompromis med

Borski rudniki

Družbo francoskih borskih rudnikov (Compagnie Française des Mines de Bor) so ustanovili l. 1903 veliki srbski bogataš Džordže Vajfert (takrat se je pisal še Weifert), ki je prispeval milijon in četrti dinarjev v zlatu ter velike rudnike v občinah Bor, Krivelj in Ohtrelj v zaječarskem srezu, kakor tudi obširne izsledne pravice v izmeri 6500 hektarov, nadalje gozdove v izmeri 1003 ha na hribih Črnega vrha, končno še rudniško koncesijo v izmeri 2400 ha, kar je vse dobil od takratne srbske vlade z ministerialnim dekretom z dne 13. oktobra 1903, ter dve francoski družbi. Ena se imenuje Sociéte Mirabaud, Puerari et Cie, ki si je pri ustanovitvi zasigurala 1% vsega sirovega letnega pridelka, druga pa Sociéte Française d'Etudes et d'entreprises, ki je dobila 1000 temeljnih deležev po 500 francoskih frankov. Obe francoski družbi pa sta morali za to prispevati stroje, načrte in vse, kar je za izkoriščanje rudnika potrebno.

Danes je ta družba, ki je po večini v francoskih rokah, katere socialni sedež je v Parizu, ki ima

tudi v svojih rokah tehnično vodstvo ter opravlja delo večinoma s francoskim delavstvom, lastnica naslednjih rudnikov, topilnic in drugih podjetij:

1. Bakreni rudnik v Čoka-Dulkanu, ki je vsako leto dal okrog 250.000 (l. 1930 celo 391.000) ton bakrene rude iz dnevnih rudokopov ter okrog 100.000 ton iz podzemskih rudokopov.

2. Bakreni rudnik Tilva Mika, ki je l. 1934 dal 569.000 ton bakrene rude.

3. Pet visokih peči-topilnic za baker, ki so zadnja leta dajale do 44.000 ton čistega bakra letno.

4. Premogovnik v Podvisu, ki je l. 1934 dal 18.000 ton premoga, premogovnik v Vinu, ki je dal 12.000 ton l. 1930 in je sedaj opušen.

5. Svojo obratno železnico Bor—Metovnica, ki prevaža letno 150.000 rude in drugega blaga.

Vsega je bilo l. 1935 zaposlenih 1877 delavcev.

Pri ustanovitvi so bila sprejeta pravila, ki določajo, da je treba dobiček razdeliti na sledeči način: 1. Odplačilo za amortizacijo, 2.5% za zakonito rezervo, 6% prvi delež, ki se razdeli med priori-

individualizmom in kolektivizmom, ampak je lahko tudi rešitev, ki je dosledno izvedena iz katoliških načel. H. Mertens je kompromisno rešitev očital že papežem, toda Pij XI. ugotavlja v Quadragesimo anno, da je Leon XIII. »Dobri pastir... sklenil sam velikodušno se zavzeti za pravdo delavcev, ... ne da bi iskal pomoči bodisi pri liberalizmu bodisi pri socializmu...«, ampak je »Opri se na neizpremenljiva načela prave pameti in božjega razodetja... oznanil in proglasil pravice, ki morajo družiti med seboj bogatince in proletarce, kakor tudi, kaj naj stori Cerkev, kaj vladarji, kaj tisti sami, za katere gre.« (Qu. a. 10/11). Ko govori konkretnije o posameznih problemih, se mu pokaže kot nujno potrebna smotrna in enotna organizacija narodnega gospodarstva, ki se mora izvesti dosledno po samoupravnem načelu. Politično vodstvo se mora dopolniti s strokovnim, urediti se mora intenzivna zaščita delavstva in drugih delovnih stanov, zlomiti ali vsaj močno omejiti treba dosedanjo premoč kapitala, kar bo pa mogoče uspešno izvršiti le z novo primerno organizacijo kredita. Praktična izvedba teh reform je možna le z evolucijo. Revolucija je vedno politična, ki da gospodarstvu lahko novih vidikov in smeri, za preureditev družbe je pa vendar nujno potreben dolgotrajen razvoj, ki se opira na podrobno in intenzivno delo. Pri oblikovanju novega, boljšega in pravičnejšega družabnega reda pa moramo katoličani doprinesiti levji del, ker le mi lahko z npravno obnovo in npravnimi silami katolicizma ustvarimo pogoje in temelje za boljše ureditev človeške družbe.

GLEDALIŠČE

Prva legija. V poplavi znaturalizirane materialistične umetnosti pomeni Prva legija prijetno presenečenje. Narodno gledališče nam je vendar enkrat dalo močno katoliško in duhovno igro. Vsebinsko in problem spojivše realizma z mistiko čudeža je obranavalo že dnevno časopisje. Omenjamo kot kuriozum le, da je bila kritika radi vsebine — čudež, to je vendar povratek v bajeslovno dobo ali najmanj v srednji vek, česar si moderni človek ne sme privoščiti, ne da bi riskiral ugled svoje naprednosti, ponekod bolj hladna. — Verjamemo, da ljudi, ki so se postavili do vere na odklonilno stališče, pušča delo kolikor toliko hladne in da »so vzbudila nekatera manj važna, a vedrejša, realistično bolj dojemljiva mesta za vsako mero veselega razpoloženja, dvomimo samo, da so ta »realistično bolj dojemljiva mesta« bila za to publiko res dojemljiva tako, kakor jih je podal monsignor. — V generalnem štabu prve legije vidimo dvoje vrste ljudi. Strogi prorektor p. Keen in mrki vzgojitelj novincev p. Stuart sta vsekakor pokazala sliko jezuitskega kolegija, kakršna živi v predstavah mnogih iz moderne družbe. Tema dvema nasproti pa stoje trije mušketirji, v katerih vstajajo boji in dvomi, da hočejo celo red zapustiti. Toda »čudežno«

telne deleže, 3%, ki jih dobijo nositelji temeljnih delnic, od ostanka pade 10% za razne tantjeme, preostalo se razdeli med običajne delničarje.

Kapitala ima družba 15 milijonov zlatih francoskih frankov (okroglo 200 milijonov Din), ki so razdeljeni v 150.000 delnic, vsaka po 100 frankov.

Poleg tega je družba l. 1931 razpisala posojilo ter izdala v ta namen obligacije v znesku 40 milijonov frankov (okroglo pol milijarde dinarjev). Obligacije so brez davkov za vso bodočnost.

Dividende na deleže so se delile v tej-le višini: Za temeljne deleže v letih 1926 do 1928 po 102% do 187%, v letih 1929 do 1934 pa po 297%, 122%, 127%. Prioritetne delnice so dobivale po 105% do 190% dividend, v l. 1929 pa celo po 300%. Tudi delnice so vsled izredne dobičkanosti rudnika poskočile od nominalne vrednosti 100 francoskih frankov na 2840 francoskih frankov v l. 1933 in 2355 francoskih frankov v l. 1934, torej 28 kratni narastek vrednosti.

Družba priznava za l. 1934 naslednji izkaz dobička:

Izdala je za upravne stroške 1,011.000 frankov, za davke v Franciji je uporabila 101.000 frankov, za davke v Jugoslaviji je dala 1,895.000 frankov.

Čistega dobička je napravila, kolikor prizna, 21,023.000 franc. frankov ali okroglo 70 milijonov Din.

Od čistega dobička je po lastnem priznanju uporabila za dividende med delničarje 19,195.000 francoskih frankov, tantjem je porazdelila v znesku 2,043.000 francoskih frankov.

Pod raznimi drugimi poglavji v letni bilanci pa so skriti še večji dobički. Tako najdemo v za-

koniti rezervi bilance l. 1934 poldrugi milijon frankov, v »izredni rezervi« 1,800.000 frankov, v »dubiozni rezervi« 59.000 frankov, v rezervi za emisijske premije kar 4 milijone frankov, v rezervi za amortizacijo obligacij (40 milijonov!) pa že 28 in pol milijona frankov, nabranih v borih treh letih od l. 1931 dalje, v postavki za »amortizacije« pa ogromno vsoto 96,000.000 francoskih frankov, v postavki za »davčne, amortizacijske, obrestne in druge rezerve« pa zopet 74,000.000 frankov. Tukaj se povsod skrivajo dobički tega neizrčnega rudnika.

Ako seštejemo samo priznane dobičke borske družbe v zadnjih 10 letih, dobimo ogromno vsoto ene milijarde frankov ali vsaj 3 do 4 milijarde dinarjev današnje vrednosti, ki jih je ta družba pospravila iz naše države brez vsake kompenzacije, kajti na davkih je v istem razdobju plačala kvečjemu 20 milijonov frankov ali 60 milijonov dinarjev v okrogli vsoti in po današnji vrednosti. Ako bi pa izluščili čiste dobičke, ki se skrivajo pod raznimi drugimi glavami bilance, bi prišli do milijardnih zneskov, ki jih je mednarodni kapital brez vsake najmanjše odškodnine — saj niti ni uporabljal našega domačega delavstva, niti domačih strojev — odnesel iz naše države. Poleg tega pa to podjetje, ki je takorekoč oproščeno vseh davkov, tudi ne uvaja nobenih socialnih ustanov v svoje obrate.

V upravnem svetu sedita poleg samih Francozov sedaj samo dva »Jugoslovana«, to sta gg. dr. Ferdinand Gramberg in Georg Weifert. Tretji, ki ni Francoz, se piše grof Veleviski in je po rodu Poljak.

Borski rudnik je tip kolonialne eksploatacije inozemskega brezbarvnega kapitala, ki se je vsesal v tujo zemljo in jo brez usmiljenja izčrpava. Kdo je te ogromne vsote z delom zaslužil, kam roma naše narodno bogastvo in kam nas vede prokletstvo kapitalizma — o vsem tem je spričo navedenih kričečih dejstev vsak komentar nepotreben.

Moskva na pohodu

Moskva prodira vedno bolj v politično življenje evropskih narodov. Ne gre samo za kako podtalno, posredno umešavanje, ampak čisto jasno in odkrito, revolucionarno taktiko, ki jo Moskva narekava raznim strankam v evropskih deželah, n. pr. tako zvanim narodnim frontam v Španiji in v Franciji.

Posebno se čuti razkrojevalni vpliv Moskve v Društvu narodov, ki je s tem, da je sprejelo Moskvo v svojo sredo, podrlo moralne temelje svojega obstoja. Moskva namreč ni država kakor druge države, ampak zgolj skrajno levičarski strankarski organizem, ki je vso rusko državo absorbiral. Zastopnik Moskve mora — hočeš nočeš — uveljavljati smernice komunistične države v Ženevi. V Španiji in Franciji uveljavlja Moskva sledečo taktiko:

1. Komunisti in levičarji sploh se morajo pri volitvah združiti z mešč. strankami ter navidezno

nekoliko popuščati, da dobijo kolikor mogoče njihovih glasov;

2. odgovornost za oblast naj prepuščajo levičarske stranke kolikor mogoče meščanskim skupinam skupne fronte, naj one nosijo vso odgovornost za one ukrepe in odloke, ki naj polagoma razkrojijo sedanji družabni ustroj;

3. v danem trenutku se naj te levičarske stranke polaste z nasiljem oblasti.

Tako so prepustili komunisti oblast v Španiji radikalom pod vodstvom Azana, ki naj pustijo na svobodo vse upornike, zatrejo desničarske organizacije, odstavljajo vse njihove uradnike, dopuščajo požige društvenih domov in cerkva.

V danem trenutku bo nastopil španski Lenin Largo Caballero ter proglasil diktaturo proletariata in jo tudi nasilno izvedel, kakor je sam napovedal na nekem zborovanju v Madridu.

Krščanska šola

(Nekaj misli z zborovanja »Krščanske šole« in ob njem.)

Zamisel krščanske šole je modernemu svetu povsem tuja in to tudi krogom, ki še vsaj hočejo veljati za katoličane. Na nas je namreč v toliki meri vplivala pozitivistična in laicistična usmerjenost evropske družbe, da smo sploh pozabili, da je Cerkev popolna družba s svojiskim namenom in s pravicami do sredstev, ki jih v dosego tega namena potrebuje. In tako je še nam včasih neprijetno (opravičevanje, da ne zahtevamo verske šole!), če kdo naglasi in poudari pravice Cerkve tudi na polju vzgoje.

Cerkev.

Če hočemo upravičene zahteve Cerkve na vzgojnem polju razumeti, si moramo predvsem v spomin poklicati dejstvo, da je Cerkev popolna družba. Ima svoj posebni namen, ki ji ga je dal njen božji Ustanovitelj, da vodi ljudi k večnemu zveličanju. Cerkev je edina redna pot, po kateri človek doseže končni namen življenja, združitve z Bogom. Ker ji je Bog dal to dolžnost, ima kot prava in popolna družba tudi pravico do vseh sredstev, s katerimi navaja ljudi k njih končnemu namenu. Nihče ne

bo zanikal, da je za človeško dejanje in nehanje bistvenega pomena vzgoja. Pomen vzgoje poudarjamo predvsem danes, ko vsi hočemo oblikovati novih ljudi za novo, boljšo in pravičnejšo družbo.

Družina.

Pravica do vzgoje pripada v prvi vrsti staršem. Starši so dali otroku telesno življenje in so prevzeli od Boga jim naloženo dolžnost, da bodo skrbeli za njihov telesni in duševni razvoj in napredek. Ker so starši pred svojo vestjo in pred Bogom odgovorni za vzgojo svojih otrok, je nujno, da dobijo tudi vpliv na usmerjenost vzgoje v šoli. Mnogokrat se, žal, dogaja, da šolska vzgoja oziroma ne vzgoja ruši to, kar je dom zgradil. Prvenstveno vlogo igrata srednja šola in univerza. Zato »katoliški slovenski starši, ki so rodili otroke, hočejo vzdrževati in zidati take šole, kjer bo poskrbljeno za tako vzgojo in tak pouk, kakršnega edino bodo lahko zagovarjali pred svojo vestjo in pred Bogom.«

Država.

Pravice države do vzgoje se zadnje čase pod vplivom pretiranih in zmotnih ekskluzivnih nacionalističnih in komunističnih gibanj preveč poudarjajo in mnogo katoličanov to naziranje, ki daje državi absolutno oblast nad šolstvom, molče priznava. Stvar je pa vendar nekoliko drugačna. Absolutne pravice države do šole ne moremo izvajati iz njenega namena. Skrb države je ta, da ustvarja pogoje in možnosti za čim večjo stopnjo blagostanja. Ker za potrebe skupnosti pobira od vseh davke, zato mora država skrbeti za šole in za učne moči. Sme tudi zahtevati, da se poznavanje narodne zgodovine, jezika in države primerno poudarja,

toda nikdar in nikoli ne sme država glede usmerjenosti vzgoje nasprotovati družini in Cerkvi, ki imata po svoji naravi podeljeno to pravico. »Zato pa je krivičen in nedopusten vsak vzgojni in šolski monopol, ki hoče družine fizično ali pa moralno prisiliti, da pošiljajo svoje otroke v državne šole proti zahtevam svoje krščanske vesti ali proti svojim zakonitim željam« (Pij XI. O krščanski vzgoji mladine). Še bolj odločno pa moramo protestirati v vsakem primeru, kjer država s svojimi odredbami zlasti glede obvezne telesne vzgoje daje priliko, da se mladina moralno kvari ali, da se mladini onemogoča ali otežkoči spolnjevanje osnovnih verskih dolžnosti. Sicer pa pravice in interesi države ne bodo nikdar oškodovani, kadar bodo Cerkvi dane vse svoboščine na področju vzgoje, do katerih ima pravico.

Učitelji.

Poglavje zase je tudi učno osebje. Zavedati se moramo, da učitelji in vzgojitelji niso samo navadni uradniki, ampak da so oblikovalci novega rodu in namestniki staršev. Oni ne vplivajo samo s svojimi nauki, kolikor še kaj dobrega povedo. Na mladino vpliva v odlični meri tudi njihovo zasebno življenje. Neki učitelj je prepovedal pozdrav Hvaljen Jezus! Drugi je otroke, ki so poklekali pred Bogom, ki ga je duhovnik nesel k bolniku, nahrulil, kako da jih ni sram pred popom poklekovati. Žal, taki primeri niso osamljeni. Hvala Bogu je tudi dobrih učiteljev precej.

Šolski problem je obsežen in zapleten in katoličani smo mu posvečali vse premalo pažnje. Upajmo, da bo »Krščanska šola« začela organiziran boj za pravice Cerkve in družine v šoli. Katoliški tisk pa naj dramatično zaspane vesti katoličanov!

Hodil po zemlji sem naši

Haloze! (Znanstveno: Kolos-Gebirge.) Prekrasna pokrajina: pomlad, zelenje, griči v soncu... Srečujemo domačine; molčeči so in nezaupljivi, ta ali oni se ponižno odkrije in z nekakim preplahom zamrma domač pozdrav. Tujci smo, naša obleka je mestna, naša govorica vesela... Ni čudno, če vzbujamo nezaupanje! Vemo: ljudje mislijo, da gremo kam nadzirat pomladansko delo, pestit viničarja in pit, mislijo, da gremo v eno tistih velikih hiš, ki tako možato kraljujejo po vrhéh in vladajo nizkim z ilovico zamazanim in z apnom pobeljenim napol podrtim bajtam. Da, to je še vedno stari »Drang nach Osten« in ne samo to, — novih vil v značilnih nemških slogih je vedno več in več... Tudi nas boli! Ko ponudimo revnemu domačinu prijazno besedo, se mu lice razleze; ne govori veliko o revščini, ne — vesel je cvetja in brsti, mrzel veter, ki včasih ponoči plane preko hribov, mu dela skrbi. Izda se pa le: starega vina pravi, da ima le še par litrov; ko je bilo grozdje še na trtju, ga je prodal podjetniku O. za star dolg. O, če bi vedel, da bo slaba letina in vina tako malo! Jezno se ozre gori proti vrhu, potem pa nam: O, če pa Bog da, ga bomo v jeseni in celo leto pili! — Tolažimo ga, pa prava beseda nam ne gre iz ust! Tolažba je nesmisel, premalo.

★

Tovariš X. pobira podpise za Slomšekovo beatifikacijo. Stare ženice nevarno odklanjajo podpise, možje odrivajo papir in se v zadregi praskajo za ušesi. — O, saj vemo, to je sam švindl. Za politiko pobirate podpise, za vojsko... Kaj vem, kaj podpišem, potem bom pa nosil in trpel vse življenje!

★

Obiskujemo hišice po hribih in zakotnih grapah. Revščina! Studenci so umazane rumene kaluže, iz katerih pije žival in človek. Mesto njih leže po pobočjih krpice... Ponekod hite zapirajo vrata, da

ne bi videli v notranjost: postelje brez odej in brez rjuh, le kup slame in sveženj cunj. Nihče, prav nihče ne povabi gosta ali tujca v »hišo«. Vse to se odpravi v kleti ali pred hišo. — Pri neki drugi hiši sežemo v roke delavcu, mlademu kozmopolitu, ki se je pravkar vrnil iz francoskih rudnikov (delal je tudi v Alžiru). Nekaka čudna milina mu sije iz oči, ko govori. Pravi, da se mu je stožilo po sončnem domu. Pred par dnevi je prišel. Sedaj vidi, da ni več niti sonca tako veselega, da bodo tudi dnevno luč skoraj ukinili in zarubili revežu. Zopet bo šel... Saj je vseeno! — Izpred neke kočice nas radovedno opazuje kopa otrok. Deklica desetih let ima materino kočemajko in ogromno krilo, ki ji sega preko pet. Fantič štirih let nima še hlač, drugi so prav taki, le v očeh jim sije silen pohlep po kruhu... Obiščemo invalida, ki z ženo živi v kočici na lastni zaplati zemlje. Sosedje mu kar zavidajo in pravijo, da daleč naokoli ni nikomur tako dobro.

Ti hribi so tako — kakor pravimo — Bogu za hrbtom, daleč od cerkve, daleč od šole, daleč od ceste... Ljudje žive — kakor pač nanese. Otroci vse prezgodaj dozorevajo, vse prezgodaj skusijo trpljenje...

★

Skoraj po naključju se znajdemo v eni tistih ponosnih lepih hiš, ki tako mogočno stoje vrh hribov in kraljujejo nad beraškimi grapami. Velika, prostorna izba v značilnem nemškem slogu. Leseni opaži. Police s poslikanimi krožniki in majolikami. Po stenah najrazličnejše slike: tirolsko lovsko-kmečki romantike polni motivi, beneška kanalska romantika, in... končno najnovejša dela, slike in kipi haloške umetniške skupine: Oeltjen, Trubl, Kasimir... Dolga gostoljubna javorova miza, ki diši po mokrih kozarcih. Med kozarci kup knjig in revij... Zoper dolgčas! Pogledam: Die grüne Post, Völkischer Beobachter, Angriff itd. — Gospodar se smehlja: Gospodje mladi, vas zanima?

ozdravljenje p. Strelskega, ki ga je namerno pripravil hišni zdravnik ateist dr. Morell, reši zankrat glasbenika p. Fulltona in življenja in sonca željnega p. Rawleigha. Prav ta čudež pa povzroči težke boje oboževalcu jezuitskega reda juristu p. Ahernu. On v čudež ne veruje. Izjava dr. Morella v spovednici mu položaj še otežkoči. P. rektor zahteva od njega, da kot najboljši jurist prevzame zagovor čudeža v Rimu, a p. Ahern se ne ukloni niti ko p. rektorja, ki si je za življenjski namen izbral prizadevanje za proglasitev za svetnika bl. Jožefa Martina, zadene kap. Vizitator iz Rima, za čigar misijo pa redovniki niso vedeli. se zdi, predstavlja objektivno sliko jezuitskega reda. Ko je po smrti p. Duquesnea imenovan za rektorja, pridejo na odločilna mesta prav trije mušketirji, ki so imeli vsi težke boje z redom in s sabo. Narava je dobila v nadnaravi dopolnenje, ni pa bila zatrta. »Male ljudi moremo utrditi v dobrem le, če ne nasprotujemo vsemu, kar ima življenje v sebi dobrega, temveč če smo z življenjem in nad njim.« Stroga čuvarja pa sta se morala umakniti na skromnejša mesta. »Čudež,« ki ga je dr. Morell pripravil, vzemirja njega in p. Aherna. Ljudstvo zaupa in njemu, čigar vera visi na znamenjih, povedati resnico, bi pomenilo vzeti vero. Tudi nečak dr. Morella upa na ozdravljenje. Hude notranje boje premaga milost. Jimmy ob zvokih Fultonovega Te Deuma, ki ga igra za rajnega p. rektorja, vstane in shodi. Ob čudežu in milosti kloneta oba. »Največji izmed vseh čudežev je — vera!« Tako se je boj med naravo in nadnaravo zvil v harmonijo obeh.

OBZORNIK

Petnajsti kongres Pax Romane. Letošnji kongres Pax Romane se bo vršil v Avstriji, in sicer v Solnogradu, Celovcu in na Dunaju od 28. julija do 5. avgusta. Glavni del kongresa bo v Celovcu, tako da se ga bomo tudi slovenski študentje lahko v večjem številu udeležili. Osrednje vprašanje letošnjega kongresa je: vloga katoliškega akademika v sodobni kulturi. Spored kongresa bo v glavnem sledeč:

28. julija: Prihod v Salzburg; zvečer procesija.

29. julija: Slovesna otvoritvena sv. maša v stolnici, nato slavnostno otvoritveno zborovanje, na katerem govori predsednik Pax Romane dr. Theodor Veiter, vodje posameznih delegacij, solnograški nadškof dr. Waitz in deželni glavar dr. Rebel; nato bo imel državni prosvetni tajnik z Dunaja, dr. Perntner slavnostni govor o temi: Avstrija, nositeljica katoliške kulturne politike.

30. julija: Sv. maša in odhod v Celovec (znamenita vožnja preko Visokih Tur). Zvečer bo v Celovcu glavna skupščina Pax Romane.

31. julija: 1. predavanje: Krščanstvo in kultura; 2. predavanje: Pregled sodobnega kulturnega stanja; popoldne bodo seje stanovskih odsekov.

1. avgusta: 1. predavanje: Film, tisk in radio v službi svetovnega nazora; 2. predavanje: Film, tisk, radio kot naloga za katoliškega akademika; popol-

dne: 3. predavanje: Delo katoliškega študenta pri filmu; zborovanja posameznih nacionalnih delegacij.

2. avgusta (nedelja): Sveta maša v stolnici. 4. predavanje: Študent in radio. 5. predavanje: Študent in poročevalstvo. Popoldne seje sekretariata in komisij ter sestane akademskih dušnih pastirjev.

3. avgusta: Katoliški študent in tisk. Popoldne vožnja po Vrbskem jezeru in ogled raznih zanimivosti, zvečer pa zaključni referat: Kulturne naloge katoliških akademikov.

4. avgusta: odhod na Dunaj (preko Semmeringa).

5. avgusta: Slavnostna sv. maša v stolnici. Sv. Stefana, nato zaključno zborovanje, na katerem govore med drugimi tudi kardinal dr. Innitzer, dunajski župan R. Schmitz, avstrijski zvezni kancler dr. Sušnik in rektor dunajske univerze. Zvečer bo sprejem udeležencev kongresa pri zvezni vladi.

6. avgusta: Ogled Dunaja, novih cerkva v dunajskih predmestjih in razhod. Popolna vzdrževalnica v Salzburgu, Celovcu in Dunaju od incl. 28. julija do incl. 5. avgusta ter vožnja Salzburg—Celovec—Dunaj stane 100 avstrijskih šilingov. Udeležbo slovenskih študentov in drugih udeležencev bo vodila in organizirala Slovenska dijaška zveza.

Evharištični križi. Poteka leto, kar so na vidnih mestih naše zemlje zrasli evharištični križi. Zvedeli smo, da so jih v Črnomlju in nekaterih okoliških vaseh v noči na 1. maj porušili. Komu so bili na poti? So mar ovirali katerega izmed graditeljev rdečega družabnega reda? Ali se tukaj pričenjajo reforme?? In morda so v svoji naivnosti prepričani, da so opravili silno važno delo in da so jim zato v eventualnem krajevnem sovjetu odkazana najboljša mesta.

SPORT

Tekma med Danico in Zarjo je bila letos še posebno slovesna. Zarjani so namreč svojemu požrtvovalnemu in zaslužnemu sportniku Žebotu Frančeku izročili lepo diplomu s sledečo vsebino: Nos Zariani in hoc loco congressi optimum maximumque fussballistorum Franciscum Žebot memoria pia conservandum esse censemus.

Danica in Zarja sta se sprijeli tudi na nogometnem polju. Tudi letos se je vršila že tradicionalna tekma med Zarjo in Danico na idiličnem Rakovniku. Za to tekmo je vladalo veliko zanimanje, ugibalo se je o rezultatu sem in tje. Zarjani in njihovi navijači so bili prepričani o svoji zmagi. Daničarji pa so na tihem upali, da se jim bo končno vendarle posrečilo prevladati svojega nasprotnika. In res sreča je bila naklonjena Danici, pa so hrabri in junaški Daničarji zmago tudi zaslužili, igrali so neprimerno boljše kot Zarjani. Tekma je bila ves čas na precejšnji višini, saj so igrali v obeh moštvi nekateri odlični igralci. Iz obeh moštev se bo sedaj sestavila močna enajstoričica, ki bo pod firmo Akademskega sportnega kluba (ASK) igrala ob nedeljah po našem podeželju.

— Prikimamo. Nekdo pravi, da nam je vse to popolnoma novo, da nas zelo zanima... Gospod postane na mah dobre volje: O, saj imamo veliko zanimivega, prosim... Pelje nas k veliki sliki (na sliki je drevo, ki ima mesto listja grbe z dolgimi imeni) na steni. — Naš rodovnik. Moj praded, kakor vidite, je bil sodobnik Frica Velikega, njegov dvorni pribočnik... in ta je v bitki pri Lipskem poveljeval večjemu oddelku... še danes

Žolto-rdeča fronta v Franciji

Vsa Evropa je gledala na Francijo za časa volitev; zgodilo se je to, kar so mnogi s strahom pričakovali in kar se je logično moralo zgoditi.

Radikalni socialisti, tipični framasonski buržujski kapitalisti, so izdali tradicijo in interese meščanske Francije ter se vezali s komunisti in marksisti: nihalo francoske politike je šlo močno na levo.

Levičarski blok ali »front populaire« je poskočil vsled tega od 346 mandatov iz l. 1932 na 381 mandatov. Združena desnica pa je padla od 259 mandatov na 239. Zmaga levice je popolna: njena večina znaša 144. Za vso Evropo je to jasn migljaj preteče levičarske orientacije.

Še bolj pomembno je dejstvo, da je v okrilju levice zmagal in napredoval komunizem: Od 10 mandatov je poskočil na 72, socialisti pa so napredovali od 131 na 146. Razmeroma najbolj tepeni so bili radikalni socialisti, zgubili so precej svojih prejšnjih mandatov v prid svojim rdečim zaveznikom. Njihov poraz bi bil še občutnejši, če bi jim pri ožjih volitvah ne bili desničarji rešili 40 mandatov.

Kumoval je nenaravnemu zakonu med radikali in marksisti Stalin in danes poslušaja najmanj 72 poslancev francoske zbornice bolj na Moskvo kot na Pariz.

Radikalne socialiste je zadela zaslužena kazen, vlado bo prevzel vodja socialistov, Leon Blum. Stalin si je bil stvar drugače zamislil: Herriot, šef radikalnih socialistov, naj bi prevzel vlado, marksisti in komunisti naj bi mu sekundirali. Trenotno namreč Stalina ne zanima toliko sovjetizacija Francije kakor njena polna vojaška pripravljenost. Pošast, ki zdaj Moskvo straši, je Hitlerjeva Nemčija

imamo njegovo sabljo... itd. Kakor vidite, izvira naša rodbina iz Berlina samega! Gospod je kar ginjen. — Vsi imamo najlepši vtis... Za slovo se domača hčerka skaže še na klavirju. Nehote (iz navade?) ji uide par akordov one: Deutschland über alles... In ko se vračamo, srečamo skupino dečkov, ki nosijo hackenkreuz na palici... Es flattern Hitlerfahnen über alle Strassen...

in Francija naj zagradi Nemčijo od leve, če bi se ta vrgla na Rusijo.

Nerodno pa je, da morajo zdaj prav marksisti in komunisti izvesti polno militarizacijo Francije! Dimitrov, tajnik III. internacionale, je dal tujim komunističnim strankam navodilo, da naj se ne upirajo ukrepom za narodno obrambo, posebej če gre proti Nemčiji. Za nas je poučno dejstvo, da radikalne stranke zmagujejo, kompromisarskih ljudstvo ne mara. Brezdvomno bodo komunistične stranke po vseh deželah dobile močno moralno pobudo od tega uspeha francoskih bratcev. Hitler je pravilno presodil položaj, če je računjal z možnostjo, da bo morda v kratkem Francija imela sovjetsko vlado.

Proti Franciji, ki je razkosana do zadnjih globin v tako diametralno si nasprotujoče tabore, se bolj in bolj dviga enotna sila Nemčije in Italije. Francija očitno nima jasne smeri, sosede Francije vsaj vedo kaj hočejo.

Pri teh volitvah se je v Franciji prikazala demokracija v spačeni obliki. Kandidati, ki hodijo v največji razburjenosti od sela do sela, strastni shodi, na katerih se v boleštni psihozi napadajo kandidati in ki redno končajo z velikim truščem, neštivilni velikanski plakati, ki daleč prekašajo po kričečnosti in plehkosti menažerijske plakate, podivjanost tiska, sleparsko skrupucani volivni imeniki z mnogimi fingiranimi volivci, silno komplicirana aritmetika skrutinija in končno en glas večine, ki odloča: vse to je v zasmeh prave demokracije. Saj demokracija zahteva izredno moralno zrelost volivcev in gentlemansko korektnost. Kjerkoli nastopajo stranke v imenu razrednega sovraštva, si prava demokracija sramežljivo zakrije svoj obraz.

Naloga katoliškega fiska

Svetovna razstava kat. tiska, ki se je otvorila 12. maja v Vatikanu, je opozorila svet na eminentno važnost kat. tiska.

Nekateri mislijo, da je naloga katoliškega tiska predvsem negativna, namreč, da prepreči zlo, ki ga povzroča veri sovražni tisk, ali da pobija veri sovražno zakonodajo itd.

V resnici pa je prva naloga kat. časopisja ta, da izoblikuje miselnost svojih čitateljev po smernicah in naukih cerkve in evangelija. Samo tisti tisk je v resnici katoliški, ki se zvesto drži načel in smernic cerkve in deluje na to, da dobijo te smernice odmev v praktičnem udejstvovanju katolikov. Prikazati mora pravi obraz katolicizma, služiti mora resnici v duhu ljubezni, pojasnjevati soglasnost med razumom in vero, aplicirati mora stalno cerkvene nauke na socialne in politične probleme, ki se vedno znova pojavljajo.

Motijo se oni, ki mislijo, da je katoliški list isto kot list za cerkveno življenje, ki zanima samo duhovne in pobožne ljudi. Versko in duhovno življenje mora sicer dobiti svoj prostor v kat. listu, toda motriti mora pred vsem ono posvetno življenje in udejstvovanje, v katerem se ves narod giblje, a motriti mora to življenje iz krščanskega vidika. Prav to je bil največji zločin liberalizma, da je raztrgal vez med svetnim in verskim udejstvovanjem pod pretvezo, da ščiti vero.

Tako razdvojenost opažamo še danes pri mnogih katolikih.

V dobi modernizma so mnogi filozofi in zgodovinarji vsled te čudne razdvojenosti tajili v imenu razuma ali znanosti prav tiste resnice, ki so jih v cerkvi in pri prejemanju zakramentov javno priznavali.

Vidimo danes katolike, ki so v svojem zasebno družinskem življenju vzorni katoliki, ki pa se vedejo kakor neverniki in pogani, ko gre za vprašanje narodnega gospodarstva, književnosti ali mednarodnega prava. V javnem življenju oziroma profanem udejstvovanju postopajo kot bi vere sploh ne bilo. Po njihovem mnenju naj bi ne bilo nobene razlike med ravnanjem katoliškega zdravnika in liberalnega, katoliškega ravnatelja tovarne in liberalnega. Prav to razdvojenost je obsodil papež Pij XI. kot moralni, juridični, socialni modernizem.

Katoliška akcija naj kot organizacija laikov pod vodstvom cerkve to razdvojenost odpravi. Vse družabno ozračje, v katerem se odigrava naše vnanje udejstvovanje, se mora preprijati s krščanskim duhom. Prav to ozračje je danes naturalistično razkristjanjeno.

Katoliški tisk imej pri tej obnovitveni akciji važno vlogo. Vse dogodke, vse javno življenje, zakonodajo, šolsko vzgojo, mednarodno življenje naj motri v luči krščanskih načel.